

శ్రీకారం

జిగిత్యాల బస్టాండ్...

వచ్చిపోయే బస్సులతో ఆ ప్రాంగణమంతా సందడిగా ఉంది.

కరీంనగర్ వెళ్ళడానికి రెడీగా ఉందా ఎక్స్ప్రెస్. తన సీట్లో చేరగిలబడిన డ్రైవర్ ఒకసారి వాచీ వంక చూసుకొని బస్ స్టార్ట్ చేశాడు.

బస్ కదులుతుండగా “వాటర్ బాటిల్ తీసుకొని మా ఆయన కిందికి దిగారు. బస్సాపండి” అంటూ గట్టిగా అరిచిందొక ప్రయాణీకురాలు, తన సీట్లోంచి లేచి నిలబడి.

అది విని “హోల్డాన్!” అనరిచాడు కండక్టర్.

బస్సుకి బ్రేక్ పడింది.

కిటికీ వైపు కూర్చొని క్రిందున్న ప్రయాణీకుల్ని గమనిస్తున్న రమేష్ బస్సు ఆగిపోవడంతో దృష్టి లోపలి వైపుకి మరల్చాడు.

ఇంతలో బస్సులోకి వేగంగా దూసుకువచ్చాడొక వ్యక్తి. సరిగ్గా రమేష్ కూర్చున్న సీటు దగ్గరే ఆగిపోయాడు. అతడి ముఖంలో ఏదో ఆతృత.

నిలబడి సంశయంతో కూర్చోవడానికి తటపటాయిస్తున్న ఆ వ్యక్తితో “కూర్చోండి.. ఎవరూ లేరు” అంటూ ఖాళీగా వున్న తన ప్రక్కసీటు ఆఫర్ చేశాడు రమేష్.

“ఫర్లేదండి. నేను కూర్చోవడానికి రాలేదు” అంటూ ఆగి, కాస్త వంగి, రమేష్ కి మాత్రమే వినపడేలా లోగాంతుకతో తిరిగి అన్నాడిలా.

“ఆంజనేయస్వామి దర్శనానికి భార్యతో కలిసి కొండగట్టుకి వచ్చాను. మనీ పర్స్ మిస్సయ్యాను. కొండగట్టు నుండి జిగిత్యాల వరకు రావడానికి సాయం చేశారొకరు. రాయపట్నం రిటర్న్ వెళ్ళాలిద్దరం... చార్జెస్ నలభై రూపాయలవుతాయి. కాదనకండి స్లీజ్...”

ఆ వ్యక్తి స్వరంలో అర్థింపు, ముఖంలో దీనత్వం.

అతనలా సుడిగాలిలా రావడం, ఊహించని విధంగా ఆర్థిక సహాయాన్ని కోరడం, రమేశ్ ని ఆశ్చర్యంలో పడేశాయి.

రమేశ్ తేరుకోకముందే తిరిగి అన్నాడావ్యక్తి.

“పోనీ ఎంతుంటే అంతివ్వండి. మిగతా ఎమౌంట్ మరొకరి అడుగుతా స్ట్రీట్...”

పెద్దాయన. చదువుకున్నవాడు. ఆపదలో ఉన్నాడు. సాయం చేయాలన్నించింది రమేశ్ కి.

అసంకల్పితంగా షర్ట్ జేబులోకి చేతిని పోనిచ్చి వేళ్ళకి తగిలిన ఓ నోటుని బయటకు తీసి, చూసిచ్చాడు. ఇరవై నోటది.

ఆ కాగితం చేతిలో పడటం ఆలస్యం “థాంక్స్...” అంటూ రెండు చేతులు జోడించాడు.

మాటల్లోనే కాదు, స్వరంలోనూ కృతజ్ఞత వ్యక్తపరుస్తూ వచ్చినంత హడావుడిగా బస్సు నుండి కిందికి దిగిపోయాడావ్యక్తి.

అప్పుడడిగాడు. ఆ దృశ్యాన్ని ప్రేక్షకుడిలా చూస్తూ రమేశ్ కి ఆవలివైపు సీట్లో కూర్చుని ఉన్న మరో ప్రయాణీకుడు.

“ఎంతిచ్చారూ?” అని

ఆ ప్రశ్నకి రమేశ్ ఉలిక్కిపడ్డాడు.

“ఇరవై” అన్నాడు అప్రయత్నంగా.

సన్నగా నవ్వాడతను. అర్థం కాలేదు రమేశ్ కి. విస్మయంగా చూశాడతని వంక.

“వాడు చెప్పిందంతా నమ్మారా?” అడిగాడు.

అవునన్నట్లు తలూపాడు రమేశ్.

“అదంతా మోసం. ఏదో కట్టుకథ చెప్పి జనం దగ్గర నుండి అందినంత లాగేయడం, ఆ డబ్బుతో తాగి తందనాలాడ్డం వాడికి అలవాటు” తనకు తెల్సిన విషయం చెప్పాడతను.

దెబ్బతిన్నవాడిలా చూశాడు రమేశ్.

మళ్ళీ అతనే అన్నాడు.

“ఇలాంటి వాళ్ళింతేనండీ! పని చాతకాదు. సవ్యంగా ఎలా జీవించాలో తెలీదు. ఇల్లు కాలిపోయిందనో... వరదలొచ్చాయనో... పర్స్ పోయిందనో... అబద్ధాలాడ్డం సిగ్గు విడిచి డబ్బులడుక్కోవడం. ఛఛ! జీవన పోరాటంలో పరాజితులండీ వీళ్లు” విసుగుదల ప్రదర్శించాడు.

రమేశ్ పెదవి విప్పాడు ఏదో అనాలని.

“మా ఆయనొచ్చారు. బస్సు పోనీయండి” అంటోంది ఇందాక బస్సాపించిన మహిళ.

కండక్టర్ “రైట్... రైట్...” అనడంతో బస్సు ముందుకు దూకింది.

బస్సు స్టార్టవడంతో మౌనం వహించిన రమేశ్, భారంగా నిట్టూర్చి సీట్లో వెనక్కి చేరగిలబడ్డాడు.

అయిదు సంవత్సరాల అనంతరం.

విలుకాడు సంధించి వదిలిన బాణంలా దూసుకుపోతోంది బైక్.

డిపెప్ ట్రైనింగ్ క్లాస్ కి ఆలస్యం కాకూడదని బైక్ ని స్పీడుగా పోనిస్తున్నాడు రమేష్. రోడ్డు మలుపు తిరగబోతుంటే సడెన్ గా ట్రాఫిక్ లైట్ రెడ్ సిగ్నల్ చూపింది. వేగాన్ని తగ్గిస్తూ బ్రేక్ వేశాడు.

అతని ఆలోచనలు డిపెప్ ట్రైనింగ్ వైపు మళ్లాయి.

ఒకటి నుండి అయిదవ తరగతి వరకు 'మూల్యాంకనం' గురించి ప్రైమరీ స్కూల్ టీచర్స్ కి శిక్షణ ఇస్తున్నారు. రమేష్ ఆ ట్రైనింగ్ క్లాసులకి అటెండ్ అవుతున్నాడు.

రమేష్ ఆలోచనలని చెల్లాచెదురు చేస్తూ "సార్! మీకు తోచినంత..." అనే మాటలు వినించాయి.

తన ఆలోచనలని కట్టిపెట్టి ఆ స్వరం వినించిన వైపు తల తిప్పాడు.

బైక్ కి ముందుగా కుడివైపు ఒక కుర్రాడు నిలబడి ఉన్నాడు వినయంగా. వాడి చేతిలో మసిగుడ్డ.

విషయం అర్థమైంది రమేష్ కి.

'గ్రీన్ సిగ్నల్ పడేలోగా రోడ్డుపైన ఆగివుండే వెహికిల్స్ దుమ్ము దులపడం, ఆ వాహన యజమానులు దయతలచి ఒకటో రెండో రూపాయలిస్తే స్వీకరించడం లేదంటే మౌనం వహించడం.'

'ఇలా ఈ మధ్య కొన్ని కొన్ని ట్రాఫిక్ ప్రదేశాల్లో జరుగుతోంది. అలాంటి కుర్రాళ్లు డైరెక్ట్ గా అడుక్కోకుండా, మరొకచోట కుదురుగా పని చొరక్క... ట్రాఫిక్ జామ్ అయ్యే కొన్ని ఘడియల వ్యవధిలో వెహికిల్ ని శుభ్రపరచి డబ్బులు సంపాదించే మార్గాన్ని ఎన్నుకుంటున్నారు' అనుకుంటూ షర్ట్ జేబులోంచి రెండూపాయల బిళ్ల తీసి ఆ కుర్రాడి చేతికందించాడు. దాన్ని తీసుకొని విప్పారిత మోముతో వాడు మరో వెహికిల్ వైపు కదిలాడు.

వెళ్తోన్న ఆ కుర్రాడి వంకే చూస్తూ 'ఇది సమర్థనీయమా కాదా అనే విషయం ప్రక్కనపెడితే బిచ్చమెత్తడం కన్నా బెటర్ కదా?' అనుకున్నాడు.

చప్పున గతంలో రాఘవ అనే తాగుబోతు నమ్మించి ఇరవై నోటుని తీసుకువెళ్లిన సంఘటన రమేష్ కి గుర్తుకొచ్చింది.

అసంకల్పితంగా రాఘవ రూపం మదిలో మెదిలింది.

తల విదిల్చి సిగ్నల్ వైపు చూపు మరల్చుతుండగా రమేష్ దృష్టి అతనికి కొంత దూరంలో ఆగి వున్న స్కూటర్ పై పడింది.

ఉలిక్కిపడ్డాడు!

కళ్ళు చిట్లించి మరీ చూశాడు అనుమానం తీర్చుకుందామని.

యస్! అతనే... అతనే రాఘవ. ఇన్ని రోజులకి మళ్లీ ఆ తాగుబోతు సడెన్ గా కలవడం ఆశ్చర్యానికి గురి చేసింది. పైగా స్కూటర్ డ్రైవ్ చేస్తూ.

ఇంతలో సిగ్గుల్ పడింది. వాహనాల్లో కదలిక ప్రారంభమయింది. అలర్జయ్యాడు రమేష్. బైక్ స్టార్ట్ చేసి ఆ స్కూటర్ వెనుక పరుగెత్తించాడు.

రాఘవను వెంబడించి కూపీ లాగాలని అతని ఆలోచన.

అసలేవరీ రాఘవ ?

ట్రైనింగ్ క్లాస్ లేటయినా సర్ది చెప్పుకోవచ్చు గానీ అందివచ్చిన అవకాశాన్ని చేజారుకోకూడదనుకున్నాడు.

మద్యానికి బానిసై జనాల్ని మోసం చేస్తూ డబ్బు గుంజుతున్న ఆ వ్యక్తి గురించి ఆరాతీసి అతనికి తగిన బుద్ధి చెప్పాలని స్కూటర్ ని ఫాలో అవుతున్నాడు.

శ్రీనగర్ లో ప్రవేశించిన ఆ స్కూటర్ వీధి మలుపు చివరన తాళం వేసి వున్న ఓ ఇంటి ముందాగింది. స్కూటర్ పార్క్ చేస్తుంటే వెనక కూర్చున్నావిడ లాక్ తీస్తోంది. కొంత దూరంలో ఆగి ఈ తతంగాన్ని చూస్తున్న రమేష్ 'మొదట రాఘవ భార్య ద్వారా అతడి గురించి తెలుసుకొన్నాకే రాఘవని కలవా'లని డిసైడ్ చేసుకొని బైక్ ని వెనక్కి మళ్లించాడు.

మరుసటి రోజు.

రమేష్ తెచ్చిన కూరగాయల బ్యాగ్ ని అందుకుంటూ భార్య సునీత చెప్పింది. "శేఖరన్నయ్య ఫోన్ చేసారినదాక. ఇద్దరూ కలిసి ఏదో ఆఫీసుకి వెళ్దామనుకున్నారర్హగా. ఒక గంటలోగా మిమ్మల్ని రెడీ కమ్మన్నారు."

భార్య చెప్పింది వింటూ లాండ్ ఫోన్ వైపు కదిలాడు.

"ఎవరికి ఫోన్ ?" అడిగింది.

"శేఖర్ కి" చెప్పాడు.

"బయటకు వెళ్లంటారాయన. తనొచ్చేదాక మిమ్మల్ని ఇంట్లోనే ఉండమన్నారు" అంది.

అది విని ఫోన్ చేయడం మానుకున్నాడు.

"సరే వాడొచ్చినా, తిరిగి ఫోన్ చేసినా చెప్పు. ఈరోజు వెళ్లడం కుదరదని. అర్జంటుగా బయటకు వెళ్తున్నాను. రేపు సండే కాబట్టి వాడి కోసం ఫిల్లుండి లీవ్ పెడతానని చెప్పు." అనేసి గబగబా బయటకు నడిచి బైక్ స్టార్ట్ చేశాడు.

సరాసరి రాఘవ ఇంటికి బయల్దేరాడు.

తలుపులు దగ్గరగా వేసి ఉన్నాయి.

బైక్ ని ఇంటి ముందరే ఆపి తలుపు తట్టాడు.

అలస్యం చేయకుండానే "ఎవరు?" అంటూ తలుపు తీసింది. ఆరోజు రాఘవ స్కూటర్ వెనకాల కూర్చున్నావిడ.

'తనెవరని చెప్పాలి?' చప్పున తట్టిందొక ఆలోచన.

ఒక్కడుగు వెనక్కి జరిగి, గబగబా బైక్కి తగిలించిన బ్యాగ్ తెరచి అందులోంచి నోట్బుక్ తీశాడు. షర్ట్ జేబులోంచి పెన్ తీసి చేతిలో పెట్టుకుని ఆమె ముందుకి వచ్చి అన్నాడు.

“జనాభా సేకరణ కోసం వచ్చానండి. నేను వృత్తిరీత్యా టీచర్ని, మాకీ వర్క్ అప్పగించారు. మీ కుటుంబ వివరాలు చెబితే నోట్ చేసుకుంటాను.”

“జనాభా లెక్కలంటూ ఆర్నెల్ల క్రితమే వచ్చి రాసుకున్నారు కదండీ!” అందామె ముఖంలో విసుగుదల ప్రదర్శిస్తు.

‘అవున్నిజమే. ఆ డ్యూటీ తను కూడా చేసిన మాట వాస్తవమే. ఛ! దొరికిపోయాను. ఏదో ఒకటి చెబితే నమ్మేస్తుందనుకుంటే జ్ఞాపకం పెట్టుకొని మరీ ఆరా తీస్తోంది. బయట ప్రపంచంలో జనాలేమో బహు నమ్మకంగా మోసాలు, పాపాలు రాఘవలాగా లాఘవంగా చేసేస్తున్నారు. తనకేమో చిన్న అబద్ధం కూడా ఆడ్డం రాదు’ తనలో తనే గొణుక్కున్నాడు.

రీసెంట్గా టీచర్స్కి అప్పజెప్పబడిన మరో డ్యూటీ గుర్తుకు వచ్చి “కంగారులో పొరపడ్డానండీ! జనాభా సేకరణ కాదు. ఓటర్ల జాబితా సవరణ డ్యూటీ మీద వచ్చాను” చెప్పాడు తడుముకోకుండా.

నమ్మేసింది.

ఇంట్లో వాళ్ళందరి గురించి అడగడం ప్రారంభించాడు. ఓపిగ్గా సమాధానాలిచ్చింది.

ఆమె అందించిన కుటుంబ వివరాల ప్రకారం...

‘రాఘవ ప్రభుత్వోద్యోగి. ఆమె అతని భార్య. వాళ్లకి ఒకబ్బాయి. అతను అకాల మృత్యువాత పడ్డాడు. ఇప్పుడింట్లో ఉంటున్నది ఇద్దరే’

రాఘవ ఎంప్లాయ్. అందులోనూ గవర్నమెంట్ ఎంప్లాయ్ అనే విషయం రమేశ్ని విభ్రాంతికి గురి చేసింది. ‘ఒక ప్రభుత్వోద్యోగి బిహేవియర్ అలా ఉండటమేంటి?’ రమేశ్కి ఏమీ పాలుపోలేదు. మిస్టరీగా అన్పించింది.

తన ఆలోచనని కట్టి పెట్టాడు. బుక్లో నోట్ చేసుకున్నట్టు యాక్ట్ చేసి “థాంక్యండీ. వస్తాను” అంటూ కదిలాడక్కడి నుండి.

రమేశ్ ఫ్రెండ్ శేఖర్ ఇద్దరూ మున్సిపల్ ఆఫీసుకి వెళ్లారు. శేఖర్ మున్సిపాలిటీ కాంట్రాక్టర్. అతడికొక చెక్ రావాల్సి ఉంది.

సెక్షన్ క్లర్క్ దగ్గరకు వెళుతుండగా రమేశ్ అడిగాడు.

“చెక్ ఎంత?”

“లక్షకి” చెప్పాడు శేఖర్.

“అయిదు లక్షల కాంట్రాక్ట్ అన్నావుగా?” ప్రశ్నించాడు.

“ఈ ఎమౌంట్ అడ్వాన్స్ మాత్రమే. వర్క్ స్టార్ట్ చేశాక... బిల్స్ సబ్మిట్ చేస్తే మరో రెండు లక్షలు... పని పూర్తి చేశాక మిగతా రెండు లక్షలు పే చేస్తారు”

మాట్లాడుకుంటూ గదిలోకి అడుగుపెట్టారు.

తలొంచుకొని ఫైల్స్ ముందేసుకూర్చున్నాడా క్లర్క్.

“హలో సర్!” శేఖర్ విష్ చేశాడా క్లర్క్కి.

బదులుగా “నమస్తే!” అంటూ తలెత్తిన ఆ వ్యక్తిని చూసి పక్కలో బాంబు పడ్డట్టు అదిరిపడ్డాడు రమేష్.

వెతకబోయిన తీగె కాలికి తగిలినట్లు -

అతను రాఘవ !

కానీ రాఘవ ముఖంలో ఎలాంటి ఉలికిపాటు... రమేష్ని గుర్తుపట్టిన ఫీలింగ్స్... మచ్చుకి కూడా లేవు.

“ఎలా గుర్తిస్తాడు మరి? తనలాంటి వాళ్ళ దగ్గర రోజుకి ఎంత మందిని ముష్టెత్తుతాడో?” సర్ది చెప్పుకున్నాడు రమేష్.

“రాఘవని ఎలా కదపడమా?” అని అతడాలోచిస్తున్న తరుణంలో జరిగిందా ఘటన.

శేఖర్ తన ప్యాంట్ పాకెట్ లోంచి ఓ నోట్ల కట్ట తీసి రాఘవకి అందించాడు. చిర్నవ్వుతో అతనా డబ్బుని స్వీకరిస్తుంటే ఒళ్లు మండిపోయింది రమేష్కి.

“శేఖర్ ఏంట్రా? ఎందుకా డబ్బు? నీకు రావల్సిన చెక్కోసం నీవు లంచం ఇవ్వడమేంట్రా?” తీవ్రంగా స్పందించాడు రమేష్.

“మరి ఇతరులకి చెందాల్సిన చెక్కి మనం లంచం ఇస్తామా?” పెదాలపై చిరునవ్వు పులుముకుంటూ జోక్ విసిరాడు శేఖర్.

“నేను సీరియస్ గా అడుగుతున్నాను. ఈ పెద్దమనిషి గురించి నీకు తెలీదు. పక్కా తాగుబోతు. పెద్ద మోసగాడు” రమేష్ మాటల్లో ఆవేశం.

అది విని మ్రాన్పడిపోయాడు శేఖర్.

రాఘవ మొహం చేవురించింది. ఉలికిపాటుగా చూశాడు రమేష్ వంక.

“ఒరేయ్! యంగర్స్ మి . ఎడ్యుకేటెడ్ ఫర్స్ట్ మి. మనం లంచాలని ప్రోత్సహించడమేంట్రా?” కాస్త స్వరం తగ్గిస్తూ అన్నాడు రమేష్.

రాఘవ చూపులు నిర్మలమయ్యాయి. మౌనం దాల్చాడతను. విషయం అవగతమైంది శేఖర్కి. రమేష్ ఆవేశం వెనుక ఆంతర్యం భోధపడింది.

“ఇప్పుడు నీవు చూస్తున్న రాఘవ గారు ఒకప్పుడు నీకెదురైన రాఘవ కాదురా. తాగి అఫీసుకి వస్తున్నాడనే కంప్లయింట్ తో సస్పెన్షన్ కి గురయ్యాడు కొద్ది రోజులు. దాంతో తాగుడికి మరింత బానిసై ఇల్లా వాకిలి మరిచి రోడ్డుమీద పడ్డాడు. తాగడానికి డబ్బులు దొరక్క జనాల్ని చీటింగ్ చేయడం ప్రారంభించాడు. బహుశా ఆ పాత రాఘవే నీకు తారసపడి ఉంటాడు.

కానిపుడీయన పూర్తిగా మారిపోయారు. ఎదిగిన ఒక్కగానొక్క కొడుకు ఆక్సిడెంట్ కి గురై కడుపుకోతని మిగిలిస్తే... ఆ వ్యసనం నుండి బయటపడి... జీవచ్ఛవంలా జీవనం వెళ్లదీస్తున్నాడు” చెప్పుకుపోతున్నాడు శేఖర్.

రమేష్ విస్మయానికి గురయ్యాడు. కొడుకు ప్రసక్తి వచ్చి రాఘవ గుండె పొరలో

తడి గాయం సుడులు తిరిగిందేమో... అతడి మొహంలో విషాద రేఖలు అలుముకోవడం గమనించాడు.

“ఇక ఇందాకటి డబ్బు లంచంగా అన్నావు చూడూ! అది లంచం కాదు. అనాథ శరణాలయానికి చందా...” చెప్పాడు శేఖర్.

షాకయ్యాడు రమేష్. ఒక కొండచరియ విరిగి పక్కనే పడ్డట్టు కంపించిపోయాడు.

“కొడుకు మరణం ఆయనలో ఒక ఉన్నతాశయానికి శ్రీకారం చుట్టింది. పిల్లలు లేని తను అనాథ పిల్లల్ని చేరదీశాడు. ఎవరినో ఒక్క పిల్లవాణ్ణి పెంపకానికి తీసుకోకుండా అనాథ పిల్లలందరినీ అక్కున చేర్చుకున్నాడు. అనాథ శరణాలయాన్ని నెలకొల్పాడు. దిక్కులేని వాళ్లకి తనే దిక్కవుతూ, తన జీతాన్ని జీవితాన్ని అనాథ పిల్లలకై అంకింతం చేశాడు. చేయూతగా ఇలా చందాలు ప్రోగు చేస్తున్నాడు.

మామూళ్లివ్వడం మాలాంటి వాళ్లకి మామూలే. కానీ మామూళ్లని ఒక మహాకార్యానికి వినియోగింపజేస్తూ మాకొక తృప్తిని మిగులుస్తున్నాడీయన. అది కూడా మాకై మేం స్వచ్ఛందంగా ఇస్తేనే” అంటూ రాఘవ టేబుల్ పై ఉన్న చందా బుక్ ని తీసి రమేష్ కి చూపాడు శేఖర్.

రాఘవ మీదున్న దురభిప్రాయం తొలగిపోతూ అతనంటే ఒక గౌరవభావం ఏర్పడసాగింది రమేష్ కి.

రెండు క్షణాల నిశ్శబ్దానంతరం.

“క్షమించండి రాఘవ గారు. మీ గురించి చెడు తలిచాను. నిస్వార్థంగా మీరు చేస్తున్న ఈ సమాజసేవ చాలా గొప్పది. రియల్లీ ఐ అప్రిసియేట్ యూ! మీ కోసం కాకుండా పరుల కోసం అందునా అనాథ బాల బాలికల కోసం మీరొక యజ్ఞాన్ని నిర్వహించడం...

హేట్స్ యూ!

బ్రతకడం చాతకానివాడే జీవితంలో పరాజితుడనుకునేవాణ్ణి. కానీ పరులకి జీవితాన్నివ్వలేని వాడే పరాజితుడనే సత్యం బోధపడింది.

నాకు తెలిసి నేనింతవరకు ఎలాంటి సామాజిక సేవ చేయలేదు. కానిప్పుడు శ్రీకారం చుడుతున్నాను. మీ స్ఫూర్తితో మనస్ఫూర్తిగా! మీ యజ్ఞంలో పాలుపంచుకుంటున్నాను” అంటూ చందా బుక్ అందుకొని ఒక వెయ్యి రూపాయలు రాశాడందులో.

“ఎవూంట్ శేఖర్ తో పంపిస్తాను” అంటున్న రమేష్ వంక ఆశ్చర్యంగా చూశాడు శేఖర్.

మనోవికారాదులు విసర్జించిన మౌనిలా... మౌనంగా... రాఘవ!

(21.09.2003)

